

*Policy Brief***Challenges and Solutions for the Utilization of Graduate Theses in Clinical Settings: A Policy Brief****Seyed Alireza Javadinia¹, Mostafa Rad², Hamideh Yazdi Moghaddam³, Mansoureh Feizabadi⁴, Hossein Assarzadeh⁵, Reza Chaman⁶, Somaye Norouzi^{7*}**

1. Associate Professor, Non-Communicable Diseases Research Center, Sabzevar University of Medical Sciences, Sabzevar, Iran
2. Professor, Iranian Research Center on Healthy Aging, Sabzevar University of Medical Sciences, Sabzevar, Iran
3. Associate Professor, Iranian Research Center on Healthy Aging, Sabzevar University of Medical Sciences, Sabzevar, Iran
4. Sabzevar University of Medical Sciences, Sabzevar, Iran
5. Assistant Professor, Department of Dental Prostheses, Faculty of Medicine, Sabzevar University of Medical Sciences, Sabzevar, Iran
6. Professor, Non-Communicable Diseases Research Center, Sabzevar University of Medical Sciences, Sabzevar, Iran
7. Assistant Professor, Non-Communicable Diseases Research Center, Sabzevar University of Medical Sciences, Sabzevar, Iran

Article Info.**Received: 10- Feb- 2026****Accepted: 24-May- 2026****Abstract**

This policy brief examines the challenges of utilizing graduate theses in clinical health settings and proposes solutions. The core issue is that many of these research projects never reach implementation, wasting resources and reducing the impact of health research. Key barriers can be grouped into four main categories: (1) poor alignment of thesis topics with real-world clinical needs and inadequate research quality; (2) limited resources and weak knowledge management within health organizations; (3) skill deficiencies and lack of trust among frontline practitioners; and (4) inefficient policies and regulatory frameworks. These persistent challenges lead to declining healthcare quality and weaker evidence-informed decision-making. Four key policy options are proposed: 1) Strengthening university-hospital collaboration to align research with clinical needs. 2) Enhancing the quality of student research through better training and supervision. 3) Developing knowledge management systems to facilitate access and translation of findings. 4) Reforming policies and increasing governmental financial support for applied research. Implementing these solutions requires securing funding, fostering cross-sectoral collaboration, and overcoming obstacles such as budget shortages, cultural resistance, and administrative bureaucracy.

Keywords: Graduate Theses, Research Utilization in Clinical Settings, Knowledge Translation, Health Knowledge Management, Research Policymaking.

* **Corresponding Author:** Somaye Norouzi. Non-Communicable Diseases Research Center, Sabzevar University of Medical Sciences, Sabzevar, Iran. Norouzis921@gmail.com

How to Cite: Seyed Alireza Javadinia, Mostafa Rad, Hamideh Yazdi Moghaddam, Mansoureh Feizabadi, Hossein Assarzadeh, Reza Chaman, Somaye Norouzi. Challenges and Solutions for the Utilization of Graduate Theses in Clinical Settings: A Policy Brief. Journal of Student Research Committee, Sabzevar University of Medical Sciences, 2026;31(2): 44-49.

خلاصه سیاستی

چالش‌ها و راهکارهای بهره‌برداری از پایان‌نامه‌های تحصیلات تکمیلی در بالین: یک خلاصه

سیاستی

سید علیرضا جوادینیا^۱، مصطفی راد^۲، حمیده یزدی‌مقدم^۳، منصوره فیض‌آبادی^۴، حسین عصارزاده^۵، رضا چمن^۶، سمیه نوروزی^{۷*}

۱. دانشیار، مرکز تحقیقات بیماری‌های غیرواگیر، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی سبزوار، سبزوار، ایران
۲. استاد آموزش پرستاری، مرکز تحقیقات سلامت سالمندان، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی سبزوار، سبزوار، ایران
۳. دانشیار پرستاری، مرکز تحقیقات سلامت سالمندان، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی سبزوار، سبزوار، ایران
۴. دانشگاه علوم پزشکی سبزوار، سبزوار، ایران
۵. استادیار، گروه پروتزهای دندانی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی سبزوار، سبزوار، ایران.
۶. استاد، مرکز تحقیقات بیماری‌های غیرواگیر، دانشگاه علوم پزشکی سبزوار، سبزوار، ایران
۷. استادیار، مرکز تحقیقات بیماری‌های غیرواگیر، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی سبزوار، سبزوار، ایران

اطلاعات مقاله

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۵/۰۳/۰۳

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۱۱/۲۱

چکیده

این خلاصه سیاستی به بررسی چالش‌های به‌کارگیری پایان‌نامه‌های تحصیلات تکمیلی در محیط‌های سلامت بالینی می‌پردازد و راهکارهای عملی برای رفع آن‌ها ارائه می‌دهد. مسئله اساسی آن است که بخش قابل‌توجهی از این پروژه‌های تحقیقاتی هرگز به مرحله اجرا نمی‌رسند؛ امری که نه تنها به هدررفت منابع دامن می‌زند، بلکه تأثیرپذیری پژوهش‌های سلامت را نیز به شدت کاهش می‌دهد. موانع اصلی را می‌توان در چهار دسته کلیدی خلاصه کرد: (۱) ناهماهنگی موضوعات پایان‌نامه با نیازهای عینی بالینی و کیفیت ناکافی پژوهش‌ها؛ (۲) محدودیت منابع و ضعف در مدیریت دانش در سازمان‌های بهداشتی؛ (۳) کمبود مهارت‌های لازم و فقدان اعتماد به نفس در میان متخصصان خط مقدم؛ و (۴) ناکارآمدی سیاست‌ها و چارچوب‌های نظارتی موجود. این موانع پایدار، در نهایت به افت کیفیت مراقبت‌های بهداشتی و تضعیف تصمیم‌گیری‌های مبتنی بر شواهد منجر می‌شوند. در پاسخ به این وضعیت، چهار گزینه راهبردی پیشنهاد می‌گردد: (۱) تقویت همکاری میان دانشگاه و بیمارستان برای همسوسازی پژوهش‌ها با اولویت‌های بالینی؛ (۲) ارتقای کیفیت تحقیقات دانشجویی از طریق آموزش هدفمند و نظارت مؤثرتر؛ (۳) ایجاد سامانه‌های مدیریت دانش به منظور تسهیل دسترسی به یافته‌ها و ترجمه آن‌ها به عمل؛ و (۴) اصلاح سیاست‌های جاری و افزایش حمایت مالی دولت از پژوهش‌های کاربردی. تحقق این راهکارها مستلزم تأمین بودجه کافی، تقویت همکاری‌های بین‌بخشی، و غلبه بر موانعی همچون کمبود اعتبارات مالی، مقاومت‌های فرهنگی و پیچیدگی‌های اداری است.

کلید واژگان: پایان‌نامه‌های تحصیلات تکمیلی، کاربرست پژوهش در بالین، ترجمان دانش، مدیریت دانش در سلامت، سیاست‌گذاری

پژوهشی

نویسنده مسئول: سمیه نوروزی، استادیار، مرکز تحقیقات بیماری‌های غیرواگیر، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی سبزوار، سبزوار، ایران. پست الکترونیکی: Norouzis921@gmail.com

استناد به مقاله: سید علیرضا جوادینیا، مصطفی راد، حمیده یزدی‌مقدم، منصوره فیض‌آبادی، حسین عصارزاده، رضا چمن، سمیه نوروزی. چالش‌ها و راهکارهای بهره‌برداری از پایان‌نامه‌های تحصیلات تکمیلی در بالین: یک خلاصه سیاستی. مجله کمیته تحقیقات دانشجویی دانشگاه علوم پزشکی سبزوار، تابستان ۱۴۰۵، دوره ۳۱، شماره ۲، صفحات: ۴۹-۴۴

توصیف مسأله و ضرورت آن

پایان‌نامه‌های تحصیلات تکمیلی در علوم پزشکی ظرفیت بالایی برای ارتقای کیفیت خدمات سلامت دارند، اما بخش قابل توجهی از آن‌ها هرگز به مرحله اجرا نمی‌رسند (۱، ۲). این عدم بهره‌برداری، منجر به هدررفت منابع و کاهش اثربخشی پژوهش‌های سلامت می‌شود (۳). در حالی که این پژوهش‌ها می‌توانند در شناسایی چالش‌های بالینی و ارائه راهکارهای نوآورانه مؤثر باشند، ضعف در ساختارهای مدیریت پژوهش مانع از تحقق این ظرفیت‌هاست (۴، ۵). این سند سیاستی با هدف شناسایی موانع و ارائه راه‌حل‌های عملی، بر پایه دیدگاه‌های اعضای هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی سبزوار و به صورت کیفی تدوین شده است.

علل و عوامل ایجاد کننده یا تاثیر گذار بر مسأله

۱. پژوهشگران و تحقیقات انجام شده:

یکی از دلایل اصلی عدم بهره‌برداری از نتایج پایان‌نامه‌ها، به ضعف در انگیزه پژوهشگران، کیفیت پایین تحقیقات، عدم انطباق با نیازهای بالینی و تأخیر در انتشار نتایج باز می‌گردد. محدودیت منابع و نبود حمایت کافی نیز موجب گرایش به پژوهش‌هایی صرفاً با خروجی مقاله، شده است. ضعف روش‌شناسی، نمونه‌گیری نامناسب و بی‌ارتباطی با نیازهای بالینی، کاربرد این مطالعات را محدود کرده و نوآوری نتایج تا زمان انتشار را از بین می‌برد.

۲. محیط سازمانی و مدیریتی:

عوامل مؤثر در عدم استفاده از نتایج پایان‌نامه‌ها شامل کمبود منابع مالی و زیرساختی، مقاومت سازمان‌ها در برابر تغییر و ضعف در مدیریت دانش است. نبود حمایت مالی از پژوهشگران جوان، ساختارهای سنتی و غیرمنعطف سازمان‌های سلامت و فرایند طولانی تصویب طرح‌ها، دانشجویان را به سمت پایان‌نامه‌های کم‌کیفیت سوق می‌دهد. همچنین، بی‌توجهی شوراهای پژوهشی و اخلاق به کیفیت مطالعات، نبود هماهنگی بین‌بخشی و عدم بهره‌گیری مدیران از نتایج پژوهش‌ها و مشورت‌نکردن با

متخصصان، همگی به ضعف مدیریت دانش و عدم کاربرد نتایج علمی در عمل منجر می‌شوند.

۳. متخصصان و کارکنان بهداشتی:

یکی از عوامل مهم در عدم بهره‌برداری از نتایج پایان‌نامه‌ها، مسائل مرتبط با متخصصان و کارکنان بهداشتی است؛ از جمله کمبود آموزش، محدودیت زمانی و بی‌اعتمادی به اعتبار نتایج.

نبود مهارت‌های لازم برای تفسیر یافته‌ها، شکاف میان تئوری و عمل، عدم دسترسی عمومی به نتایج و نبود جلسات انتقال دانش این مشکل را تشدید می‌کند. همچنین، حجم بالای کار، ضعف در طراحی پژوهش، نظارت ناکافی، تحلیل آماری نادرست و بی‌تعهدی برخی پژوهشگران، موجب کاهش اعتماد و مانعی جدی در مسیر کاربردی‌سازی پایان‌نامه‌ها شده‌اند.

۴. سیاست و قوانین:

عوامل مرتبط با سیاست‌گذاری و قوانین، از جمله مقررات ناکارآمد و نبود حمایت مالی و سیاسی دولت، از مهمترین موانع در به‌کارگیری نتایج تحقیقات دانشجویی هستند. مقرراتی مانند عدم پذیرش طرح‌های تکراری، نبود ارتباط مؤثر با صنعت، فقدان کمیته‌های تعیین اولویت‌های پژوهشی و نبود نظارت منسجم بر پایان‌نامه‌ها، موجب فاصله گرفتن این پژوهش‌ها از کاربرد عملی شده‌اند.

شناسایی و تحلیل ذینفعان

مخاطب اصلی این خلاصه سیاستی، سیاست‌گذاران حوزه سلامت، به‌ویژه ستاد معاونت تحقیقات و فناوری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی است؛ نهادی که می‌تواند با تدوین قوانین نظارتی، ارائه مشوق‌های مناسب برای اساتید و دانشجویان، و اصلاح مقررات موجود، زمینه لازم برای ارتقای کیفیت پژوهش‌ها را فراهم سازد. در این مسیر، "اساتید دانشگاه" نقش کلیدی در هدایت علمی و نظارت بر پایان‌نامه‌ها دارند. "دانشجویان" نیز به‌عنوان مجریان انجام پژوهش، باید در چارچوب‌های اخلاقی و علمی عمل کنند. علاوه بر این، "مدیران مراکز درمانی" می‌توانند با فراهم‌سازی بستر اجرایی، به کاربردی‌سازی نتایج کمک

میان دانشگاه و مراکز درمانی، ارتقای مهارت‌ها و آموزش پژوهشگران و بازنگری در سیاست‌ها و مقررات پژوهشی، به‌ویژه در زمینه ترجمان دانش و نظارت بر فرایندهای پژوهشی، ضروری به نظر می‌رسد. علاوه بر این، از دیگر موانع مهم، عدم حاکمیت مدیریت مبتنی بر شواهد است که مدیران را از به‌کارگیری نتایج تحقیقات بی‌نیاز کرده و بیشتر بر اساس دانش محدود خود تصمیم‌گیری می‌کنند. در واقع ایجاد نیاز در مدیران سلامت و تصمیم‌گیرندگان، به انجام پژوهش در حوزه ایشان و در راستای اهداف آن‌ها می‌تواند مؤثر باشد.

گزینه‌های سیاستی پیشنهادی

گزینه ۱: تقویت همکاری بین دانشگاه و مراکز درمانی
ایجاد شبکه‌های همکاری میان محققین دانشگاه علوم پزشکی سبزوار و مراکز درمانی می‌تواند زمینه‌ساز تدوین اولویت‌های پژوهشی مبتنی بر نیازهای واقعی بالینی باشد. این تعامل سازنده، علاوه بر هم‌راستاسازی موضوعات پایان‌نامه با چالش‌های موجود در نظام سلامت، امکان اجرای عملی نتایج پژوهش‌ها در محیط‌های درمانی تحت پوشش دانشگاه علوم پزشکی سبزوار را نیز فراهم می‌سازد.

گزینه ۲: ارتقای کیفیت پژوهش‌های دانشجویی
برای ارتقای کیفیت پایان‌نامه‌ها و افزایش کارآمدی نتایج آن‌ها، ارائه آموزش‌های روش‌شناسی و آمار کاربردی نوین به اساتید، پژوهشگران و دانشجویان، نظارت دقیق‌تر بر روند انجام پایان‌نامه‌ها و همچنین تشویق به انجام پژوهش‌های اقدام‌محور از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. این اقدامات می‌تواند زمینه‌ساز تولید دانش کاربردی، افزایش اعتبار نتایج پژوهشی و تقویت پیوند بین دانشگاه و بالین باشد.

گزینه ۳: توسعه سیستم‌های مدیریت دانش
ایجاد پایگاه‌های داده و پلتفرم‌های ترجمان دانش، نقش مهمی در تسهیل دسترسی به نتایج پژوهش‌ها ایفا می‌کند. این زیرساخت‌ها می‌توانند با گردآوری، سازمان‌دهی و ارائه یافته‌های علمی به زبان قابل فهم و کاربردی برای

کنند. همچنین، "شوراهای پژوهشی و اخلاق"، مسئول ارزیابی کیفیت و کاربردی‌بودن طرح‌ها هستند. لذا سازمان‌های اجرایی باید در پذیرش و پیاده‌سازی نتایج پژوهش‌ها مشارکت فعال داشته باشند.

پیامد تداوم مسأله

تداوم عدم بهره‌برداری از نتایج پایان‌نامه‌ها، پیامدهای منفی قابل توجهی برای نظام سلامت به همراه دارد؛ از جمله کاهش اعتماد به تحقیقات دانشگاهی، تضعیف تصمیم‌گیری مبتنی بر شواهد و هدررفت منابع مالی و انسانی. این وضعیت مانعی در مسیر جذب سرمایه‌گذاران آینده، از جمله صنایع و خیرین سلامت، ایجاد می‌کند. همچنین روند پیشرفت نظام سلامت مبتنی بر شواهد را کند می‌سازد و در نهایت منجر به کاهش کیفیت خدمات درمانی، افزایش هزینه‌های بهداشتی و کاهش اعتماد عمومی به نظام سلامت می‌شود.

ارزیابی عملکرد سیاست‌های گذشته

سیاست‌های پیشین، مانند الزام چاپ مقاله برای ارتقای اعضای هیأت علمی، به‌جای تمرکز بر کاربرد نتایج، بیشتر بر کمیت پژوهش‌ها تأکید داشته و کیفیت و کاربرست آن‌ها را نادیده گرفته است. نبود برنامه‌های مؤثر برای ترجمان دانش و فقدان همکاری نظام‌مند میان دانشگاه و مراکز درمانی نیز از عوامل اصلی عدم بهره‌برداری از نتایج پژوهش‌ها بوده است. افزون بر این، چنین سیاست‌هایی زمینه‌ساز افزایش تخلفات پژوهشی از جمله سرقت ادبی، انتشار تکراری، مشکلات در داوری همتا، اختلافات در سهم نویسندگان و دستکاری داده‌ها نیز شده‌اند (۸-۶).

خلاصه یافته‌ها

موانع اصلی در کاربرست نتایج پایان‌نامه‌ها در دانشگاه علوم پزشکی سبزوار شامل کیفیت پایین پژوهش‌ها، کمبود منابع مالی و زیرساختی، ضعف در مدیریت دانش، بی‌اعتمادی و مقاومت فرهنگی در میان کارکنان، سیاست‌ها و قوانین ناکارآمد است. برای رفع این موانع، تقویت ارتباط

دانش، نقش مهمی در دسترسی، ذخیره‌سازی و به‌کارگیری نتایج علمی در بالین ایفا می‌کنند.

موانع:

✓ کمبود بودجه:

موانع متعددی بر سر راه بهره‌برداری از نتایج پایان‌نامه‌ها در نظام سلامت وجود دارد. یکی از مهم‌ترین این موانع، کمبود بودجه و محدودیت منابع مالی در دانشگاه‌ها و مراکز درمانی است که اجرای پژوهش‌های کاربردی را با مشکل مواجه می‌سازد.

✓ مقاومت فرهنگی:

مقاومت فرهنگی و عدم تمایل برخی کارکنان به کنارگذاشتن روش‌های سنتی، مانعی جدی در مسیر پذیرش نوآوری‌ها و یافته‌های جدید به‌شمار می‌رود.

قوانین پیچیده و کاغذبازی‌های (بروکراسی) اداری:

قوانین پیچیده، دست‌وپاگیر و فرایندهای طولانی تصویب طرح‌های پژوهشی، روند اجرای تحقیقات را کند کرده و انگیزه پژوهشگران را کاهش می‌دهد.

ضعف هماهنگی:

ضعف در هماهنگی بین دانشگاه‌ها و مراکز درمانی موجب گسست در زنجیره تولید دانش تا کاربرد آن شده و مانع از تحقق پژوهش‌های کاربردی در بالین می‌شود.

مخاطبان

✓ معاونت تحقیقات و فناوری وزارت بهداشت، درمان

و آموزش پزشکی

✓ مدیران دانشگاه‌های علوم پزشکی و خدمات

بهداشتی درمانی

✓ روسای بیمارستان‌ها و مراکز درمانی تحت پوشش

دانشگاه‌های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی

✓ اساتید و دانشجویان تحصیلات تکمیلی

دانشگاه‌های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی

✓ سیاست‌گذاران حوزه سلامت

سیاست‌گذاران، مدیران و کارکنان حوزه سلامت، زمینه بهره‌برداری عملی از پایان‌نامه‌ها را فراهم سازند. دسترسی آسان و هدفمند به این اطلاعات، شکاف میان تولید دانش و کاربرد آن را در عمل کاهش می‌دهد و به تصمیم‌گیری مبتنی بر شواهد کمک می‌کند.

گزینه ۴: اصلاح سیاست‌ها و حمایت دولتی

تسهیل قوانین پژوهشی، حمایت مالی هدفمند از پژوهش‌های کاربردی و تدوین پروتکل و گایدلاین‌های بالینی مبتنی بر نتایج تحقیقات، از اقدامات کلیدی برای ارتقای بهره‌برداری از پایان‌نامه‌ها در نظام بالینی سلامت به‌شمار می‌روند. تأمین منابع مالی می‌تواند انگیزه لازم برای انجام پژوهش‌های کاربردی و مسأله‌محور را فراهم سازد و اصلاح مقررات موجود می‌تواند موانع اداری و ساختاری را کاهش دهد. افزون بر این، تبدیل یافته‌های علمی به راهنماها و پروتکل‌های بالینی، امکان استفاده عملی از دانش تولیدشده را در محیط‌های درمانی میسر می‌سازد.

الزامات و موانع استقرار گزینه‌های سیاستی

الزامات:

✓ **منابع مالی:** برای تحقق کاربست مؤثر نتایج پایان‌نامه‌ها، تأمین منابع و زیرساخت‌های لازم از اهمیت بالایی برخوردار است. در این راستا، اختصاص بودجه کافی برای آموزش و توسعه زیرساخت‌ها ضروری است.

✓ **همکاری بین‌بخشی:** همکاری بین‌بخشی و هماهنگی مؤثر میان معاونت‌های مختلف دانشگاه، بیمارستان‌ها و وزارت بهداشت می‌تواند فرایند انتقال دانش را تسهیل کند.

✓ **آموزش:** اجرای برنامه‌های آموزشی تخصصی برای دانشجویان و کارکنان بالینی و ارائه نتایج پایان‌نامه‌ها به آن‌ها می‌تواند به ارتقا و بهره‌برداری از نتایج یافته‌های پژوهشی در بالین کمک نماید.

✓ **زیرساخت فناوری:** ایجاد زیرساخت‌های فناورانه از قبیل بسترهای فناوری اطلاعات و دیجیتال برای مدیریت

References

- [1]. Safarir MA, Ramezankhani A, Aghamolaei T, Hosseini M, Dadipoor S. Students' viewpoint about barriers to doing research in Hormozgan University of Medical Sciences. 2017;
- [2]. Uddin T, Kamal T, Azad AK, Islam MJ, Yousuf M, Moyeenuzzaman M. Fellowship Trainee Research Activities of a Faculty of Bangladesh College of Physicians and Surgeons: Analysis of 30 years Dissertation Work and Recommendation for Further Improvements. J Bangladesh Coll Physicians Surg. 2022;51-6.
- [3]. Whirl-Carrillo M, Huddart R, Gong L, Sangkuhl K, Thorn CF, Whaley R, et al. An evidence-based framework for evaluating pharmacogenomics knowledge for personalized medicine. Clin Pharmacol Ther. 2021;110(3):563-72.
- [4]. Hosseinzadeh AH, Rezadoost K, Bahmani S, Arabi A BM. Breaking the Cycle: Strategic Approaches to Enhancing Knowledge Capitalization in Industry-University Collaboration. Strateg Res Soc issues. 2025;14(2):67-88 [in Persian].
- [5]. Karakullukçu A, Ardiç C. Bibliometric Analysis of Medical Speciality Dissertation Studies in Family Medicine Departments and Clinics Between 2000-2020. ANKARA Med J. 2022;23(3):295-311.
- [6]. Ghorbi A, Fazeli-Varzaneh M, Ghaderi-Azad E, Ausloos M, Kozak M. Retracted papers by Iranian authors: causes, journals, time lags, affiliations, collaborations. Scientometrics. 2021;126(9):7351-71.
- [7]. Kamali N, Talebi Bezmin Abadi A, Rahimi F. Plagiarism, fake peer-review, and duplication: predominant reasons underlying retractions of Iran-affiliated scientific papers. Sci Eng Ethics. 2020;26(6):3455-63.
- [8]. Safari-Moradabadi A, Ramezankhani A, Aghamolaei T, Hosseini M, Dadipoor S. Students Viewpoint about Barriers to doing research in Hormozgan University of Medical Sciences. Res Med Educ [Internet]. 2017 Oct 1 [cited 2025 Jul 10];9(3):9-1. Available from: <http://rme.gums.ac.ir/article-1-493-en.html>